

NUTUKLAR

Okulun kuruluşunun 87 ci yıl dönümün de müdür Prof. Zeki Mesud Alsan'ın söylediği nutuk.

Büyük Millet Meclisinin sayın reisi
Sayın Başvekilimiz
Sayın misafirlerimiz

Bugün okulumuzun mutlu bir günüdür, çünkü o, bugün 87 inci yaşını bitirmiş, seksen sekizine basıyor.. ve harbin beşinci yılına rastlayan bu günü de o, Türkiyenin huzur ve sükûn havası içinde halinden emin, geleceğine güvenli bir durumda kutluyor.

Aziz feyiz ocağımızın bu yıl dönümünü yüksek huzurları ile şeref- lendiren sayın misafirlerimize, onun bütün ailesi adına, derin saygılarım ile candan teşekkürlerimi sunarım...

87 yıl, bir insan için uzun bir zaman.. fakat tarihin kendisine ebedî hayat vadettiği Türk Milletinin ömrüne nisbetle kısa bir devir... bununla beraber, hemen bir asra yaklaşan bu devir bile yalnız okulumuzun değil, milletimizin tarihi ve talihi bakımından da ne mühim hâdiseler ile doludur?..

1858 de Mektebi Mülkiye adı ile kurulan irfan yurdunun amacı, o zamanki «Meclisi mahsus» mazbatasında yazıldığı üzere «Umuru Mülkiyeye ait fûnun ve malûmattan mücerret ve küçük konsolos tercümanı ile bile icrayı muameleden aciz buldukları şöyle dursun, adeta kendilerine gönderilen evamirin ahkâmını okuyup anlamağa kadir olmıyan» Elviye Kaymakamarı ve Kaza müdürleri yerine okumuşlarının yetiştirilmesi idi.

Bundan seksen sene sonra, Siyasal Bilgiler Okulu Türkiye Cumhuriyetinin baş şehrine, Türk inkılâbının merkezindeki yeni yuvasına yer-

leştığı yıl içinde, o zaman başvekil olan Yüce Millî Şef de ona şu hedefi göstermişti «bundan yüz sene sonra yeni Türkiyenin muazzam, ve beynelmilel sahadaki şanlı yüksek varlığını vücade getiren unsurlar müta-lâa ve tetkik edildiği zaman ümit ve temenni ediyoruz ki Mülkiye bu varlığı kuran birlikler içinde bilhassa parlıyan bir yıldız olsun...»

1856 Paris muahedesi ile «Avrupa Hukuku Âmmesi ve cemiyeti menafiinden hissedar» olması kabul edilen koca Osmanlı İmparatorluğunun o zamanki Kaymakamları ve Müdürleri «küçük bir konsolos tercümanı ile bile icrayı muameleden aciz» bulunuyorlardı.. Devlet mekanizmasının bu zaifliği dolayısıyla idi ki muahedenin bu hükmü nazarı sahada kalmış ve hukuk eşitliğine engel olan kapitülasyonlar devam edip gitmişti.. Her hangi müstakil bir devletin esas vasfını teşkil eden bu hukuk müsavacı bizim için ancak 1923 de Lozanda gerçekleşmiş ve milletler arası durumu bakımından yeni Türkiyenin hukuki temeli orada kurulmuştu.. Bu tarihten beri, Türk Devlet adamları milletler arası münasebetlerde sözlerini dinleten, kendilerini saydıran, takdirler ile karşılanan siyaset üstatları arasında parlak mevkiler kazanmışlardır.

Yine 87 yıl önce, devlet mefhumu en basit manasında anlaşılıyordu.. O zaman devletin bütün vazifeleri dahilde asayişini sağlamak, hudutlarda vatanın bekçiliğini yapmak ve birde çoğu sarayların israfını karşılayacak vergiler toplamaktan ibaretti.

Bugün ise, Türk devleti, Türk Milletinin bütün ihtiyaçlarını her sahada ve her bakımdan tatmin etmeği kendisine başlıca gaye yapmış olan bir devlettir. Türk inkılâbının ona gösterdiği hedef, büyük partimizin programında ifade edildiği veçhile «az zaman içinde Türk Milletini ileri medeniyet seviyesinde kudretli ve geçim şartları yükselmiş bir dereceye erdirmek ve Türk vatanını her bakımdan mamur bir hale getirmek» dir. Hiç şüphesiz böyle bir devlet de şimdi kendi bünyesi içinde vazife alacak olanlardan okuma, yazmadan başka birçok vasıflar daha ister...

87 yıl önce devlet hayatının sisli ve karaltılı ufkunda, Mülkiye mektebi ile beliren titrek ve zaif bir ışık gönüllerde de bir ateşi tutuşturmuştu.. Bu ışık memleket talihinin cilvelerini takip ederek zaman zaman kâh biraz daha parlamış, kâh hemen sönecek kadar küçülmüş ve hattâ bir aralık nasıl esdiği bilinmiyen bir rüzgârın tesiri ile de birkaç yıl için sönmüştü.. Fakat öteki ateş, ülkü ateşi hiç sönermi idi?...

Türk Milletinin şuurundaki yaşama ve ilerleme arzusunu temsil eden bu ateşin sıcaklığı ruhları da kaplamış, ışığı dimağları da aydınlat-

mıştı.. Biri biri ardınca küçük alevi tazelemekte devam eden Mülkiyeliler onu nihayet bir mülkiye meşalesi haline çıkardılar, işte okulumuzun en kutsal bir geleneği de, bütün tarihi boyunca, bu meşaleyi daima daha parlak, daha canlı bir şekilde mülkiye ailesi arasında elden ele devretmek olmuştur.. Bu mutlu günde o ailenin gelmiş, geçmiş bütün âzasını saygı ve sevgi ile anarım..

Vakıa bu emanetin elden ele devri her zaman kolay olmadı. İstibdat idaresi denilen keyfi rejim onun bir hürriyet bir nizam, bir yükseliş meşalesi olduğunu biliyor, ondan ürküyordu.. Mülkiye ailesi baskı altında tutuluyordu.. Bununla beraber, o devirde de, ülkü ateşi, için için olsa bile, kalplerde, hattâ daha ihtiraslı bir şekilde yanmakta devam etti. Ancak talebeleri karşısında serbest bir hava teneffüs etmek imkânını bulan Mülkiye hocaları kapalı bir surette okuttukları devlet ilimlerinin ışığında Osmanlı Devletinin durumunu belirtmek fırsatını kaçırmıyorlar, gençler de öğrendikleri ile gördükleri arasında gizli veya açık mukayeseler yapmaktan geri kalmıyorlardı. O gençlerki, o zamanlar Anadolunun, Rumelinin dört bir tarafından «okumak» maksadiyle İstanbula geliyorlar, ve kendileri arasında Kartiye laten adını verdikleri Tavukpazarının bekâr hanlarında, türlü mahrumiyetler arasında, memleketin istikbali için hazırlanmağa çalışıyorlardı.

Genç arkadaşlar,

O karanlık devrin bir yılını yaşamış ve feyiz ocağımızın başka devirlerinin tarihine de karışmış bir Mülkiyeli sıfatiyle sizi temin ederim ki, sizler, şimdi onun en bahtiyar, en rahat, en iyi, en ileri günlerinde okuyorsunuz.. Çünkü ben onun birde Türk tarihinin daha elemli günlerinde birkaç kırık dökük masa ve sandalyeden, birkaç eski ve karakaplı defterden ibaret olan eşyası ile sık sık, İstanbulun bir ahşap konağından viran bir kârgir binasına taşınmak suretiyle semt dolaştığını da gördüm.

Bu göçebelik devrinde de Mülkiye ümidini, cesaretini muhafaza etmiş ve taşıdığı şeyler arasında en kıymetli varlığını temsil eden Türk bayrağının ayyıldızından ilham alarak iyi günlerini bekliyebilmişti.. Bu intizarında ne kadar haklı olduğunu bundan 17 yıl önce müdürü olarak tekrar hayatına karıştığım zaman yine kendim şahit oldum. Çünkü Cumhuriyet onun imdadına yetişmiş ve genç Türk inkılâbı onun hayatına yeni bir hız ve hamle vermişti.

Devlet ilimleri akademisi demek olan bu müessesenin, devlet mefhumunun en mütekâmil şeklini ifade eden Cumhuriyet rejiminde, ku-

ruluşunun, hayatının asıl sebep ve mânasına nüfuz etmesi ve Türk olan her şey gibi onun da ancak bu devirde benliğine sahip olması tabii idi.

Nitekim ben onu, Mülkiyeli talebe, Mülkiyeli hoca, Mülkiyeli müdür sıfatiyle ömrüm boyunca tehayyül ettiğim şekilde bu defa buldum, birçok yıllar sonra onun samimî ailesine tekrar kavuşunca, onun bünyesinde, onun teşkilâtında, onun yurdunda, onun programlarında, onun profesörlerinde, onun talebesinde gördüğüm ileri durum bana, Türkiye Cumhuriyetinin bu vatana sağladığı feyiz ve nimetlerin derecesini daha yakından ölçmek fırsatını verdi.. Kısaca söyleyeyim: Cumhuriyet onu, o da Cumhuriyeti anlamıştır..

Bunun için değildir ki, Ebedî Şef Atatürk 1935 yılı töreninde Başvekil İsmet İnönü'ne gönderdikleri cevapta mülkiye mezunlarını şöyle tasvir etmişlerdi: «derhal bildimki bana içten sevgilerini haykıranlar, yarım asırdan beri Büyük Türk ulusunun tam anlamıyla millet olmasına çalışan, onunla en modern bir Türk devleti kurmak için insanlık fedakârlıklarından hiç birini kendilerinden esirgemeyen kültür, idare, intizam, devlet anlamlarını en son ilmî telâkkilere göre tebeilür ettirmeye çalışmış ve çalışan yüksek arkadaşlarımdır..»

Bunun için değildir ki Millî Şef İsmet İnönü 1940 yılı törenini şerefliendirdikleri gün Siyasal Bilgiler Okulu öğrencilerine şöyle hitabetmişlerdi: «Milletlerin çok mücadeleci ve çok yırtıcı oldukları bir zamanda yeni Türkiyenin, yüksek, parlak Türkiyenin istikbaline hükmetmek üzere yetişecek arkadaşlardan büyük hizmetler ve çok yüksek vasıflar beklediğimizi tekrar ederim. Bu vasıflar sizde vardır. Kanınızda vardır.. Zira bizim milletimiz, milletlerin en büyüğü, en şerefli sidir..»

Yine bunun için değildir ki, Cumhuriyet Hükümeti Siyasal Bilgiler Okulunun, uzun tarihinde hiçbir zaman erişememiş olduğu yüksek tekâmül devresine çıkarmış, onu maddî, manevî her vasıta ile teçhiz, etmiş, öğrencilerine rahatça, serbestçe çalışmak imkânlarını sağlamak maksadiyle her fedakârlığı göze almıştır.

Başda mülkiyenin vefalı ve değerli evlâdı Başvekilimiz Şükrü Saraçoğlu olduğu halde Sayın Mtarif Vekilimiz Hasan Âli Yücel ve topyekûn mülkiyeli Sayın Maliye Vekilimiz Fuat Ağralı ile geçmişte ve halde ona karşı daima yüksek yardım ve alâkalarını göstermiş olan hükümet erkânımıza bu vesile ile derin sygı ve teşekkürlerimi sunmağı bir borç sayarım.

Sayın misafirlerimiz,

Bütün bu yüksek himaye ve alâka karşısında öğrencilerimizin kendi vazifeleri hakkında ne düşündükleri, ve vazifelerini nasıl ve ne gibi bir zihniyet içinle yaptıkları çok mühim bir soru olarak hatıra gelebilir.. Nitekim ben, ikinci defa olarak bu müessesenin idare mesuliyetini aldığım günden beri devlet hayatının ön plandaki meselelerinden birini teşkil eden terbiye ve gençlik konuları ile ilgili dostların hep aynı sorusu ile karşılaştım:

— Gençliği nasıl buldunuz?..

Gerçekten bu sorunun işaret ettiği büyük konu gençlik meselesidir.

Hiç şüphesiz, her memlekette ve her devirde olduğu gibi bugün bizde de bir gençlik meselesi vardır.. ve o, yalnız bugünün değil, yarının ve daha uzak bir geleceğin de meselesi olmakta devam edecektir. Çünkü gençlik meselesi dediğimiz konu, esas itibariyle millet hayatının istikbali meselesidir.. bu bakımdan o, bütün bir millet ve devlet hayatını doğrudan doğruya ilgilendiren ana meselelerin başında gelir.

Manası ve mahiyeti bu derece yüksek olan bir meselenin hakikatine erişebilmek için onu her şeyden evvel objektif ve tarafsız bir usul güderek incelemek lâzımdır. Bütün içtimai meselelerde ve belkide gençlik meselesinde daha fazla, şahsi görüşlerimiz, şahsi itiyadlarımız, şahsi zevklerimiz bize çabuk ve yanlış hükümler verdirebilir. Çünkü gençlik meselesi yan yana yaşayan nesillerin, ihtirasları tahrik eden, müşterek bir rekabet davasıdır. Yaşları ve nesilleri itibariyle kendilerini gençlik dışında sananlar bu davanın kendi davaları da olduğunu çok kere unuturlar.. Halbuki gençlik meselesinde ilk önce göz önünde tutulması gereken nokta yan yana yaşayan nesiller arasında ne maddî, nede manevî bakımdan kesin bir ayrılık bulunmamasıdır. Gençlik bizde yaşamakta olduğu gibi biz de gençlikte yaşamakta devam etmekteyiz. Gençlikte gördüğümüz, iyi, kötü her şeyin meydana gelmesinde evvelki neslin büyük rolü olduğu kabul edildikten sonra hükümlerimizde hakikate daha çok yaklaşabileceğimizi sanırım.

Belirtilmesi gereken ikinci nokta da gençliğin bundan sonra yüklenmesi lâzım gelen vazifelerin bundan evvelki devirlere nisbetle çok daha ağır olmasıdır. Hayat savaşı, dünya ölçüsünde bile, şiddetini çok artırmıştır. ileri hayat, yalnız ferdî ihtiyaçları değil, millî ihtiyaçları ve dolayısıyla devletin vazifelerini azamî haddine çıkarmıştır. Onun için, millet ve devlet, gençlikten ve hususiyle yüksek tahsil gençliğinden çok şeyler bekliyor.. ve bunları başarabilecek çok vasıflar istiyor.. Artık her hangi bir memur, bir idare âmiri için öteden beri yeter sanılan okur,

yazar, doğru ve namuslu olmak vasfı bugün, ancak her vatandaşın taşıması lâzım gelen bir vasıf olmaktan ileri gidemiyor.

Bu sebepten okulumuzun ilk kurulduğu zamanlarda onun öğrencilerinden istenilen şeyler ile bu günkü gençlikten beklenen şeyler arasında dağlar kadar fark vardır. Asrımız, bilgi ve teknik devridir. Bilgiyi, tekniği içtimaî ve millî bir gaye uğrunda en yüksek derecesinde kıymetlendirecek olan da insan şahsiyetidir. Hangi sahada çalışırsa çalışsın bu günün en faydalı ve üstün vatandaş, bilgi ile ülküyü birleştiren karakterli insandır.. Eğer bu faaliyet sahasını, âmme hizmetleri teşkil ediyorsa, orada böyle vatandaşlara daha çok ihtiyaç duyulur..

Hususi menfaatini, umumi menfaate feda eden ve bilgisini, seciyesini vatan hizmetinde kullanan yüksek şuurlu vatandaş; işte bin bir ihtiyacın, binbir ihtirasın çarpıştığı bu devirde okulumuzdan yetiştirilmesi beklenen genç memur...

Gençlik meselesinde belirtilmesi lâzım gelen üçüncü bir nokta da, gençliğin yetiştirilmesinde yalnız okulların kâfi gelmeyeceği hakikatıdır. Okul ve okul muhiti kadar, cemiyet ve içtimai muhit te onun terbiyesi ve karakterinin teşekkülü üzerinde büyük bir rol oynar. Okulda gençliğe telkin edilen kıymetler içtimai muhitte hürmet ve itibar görmiyorsa, cemiyet, bu hareketi ile okulun prestijini zaiflatmış olur.. İçtimai muhit ise, netice itibariyle dünkü ve bu günkü nesillerce benimsenmiş olan kıymetlerin yarattığı bir hayat vasatından başka bir şey değildir. Onun için gençlik davasını yalnız bir okul davası olarak mütalâa edemeyiz.. Onu, bütün bir cemiyet davası halinde, her cephesinden incelemek suretindedir ki, mahiyetine ve hakkında vereceğimiz hükümlerin isabetine daha çok yaklaşmış oluruz..

Şimdi, muhtelif zamnlarda vazifesi icabı gençlik hayatını yakından takibetmek imkânını bulmuş olan bir vatandaş sıfatiyle kendi kanaatimi sizlere arz edebilirim:

Memleketin dört bir köşesinden gelen okulumuz öğrencilerini Türk gençliğinin gerçek bir numunesi olarak kabul etmekte yanılmıyorsam, ona bağlanan ümitlerin çok yerinde olduğunu söylemek benim için büyük bir bahtiyarlık teşkil eder.

Asıl Türk Milletinin çocukları bünyelerinde, ruhlarında, onun ırkına has olan ana vasıfları taşımaktadırlar. Atatürk cumhuriyeti onlara emanet ederken, Millî Şef onlardan beklediği yüksek vasıfların kanlarında bulunduğunu söylerken büyük bir hakikate dayanan büyük

bir güveni ifade etmişlerdir. Dünyanın her bakımından büyük bir buhran geçirdiği bir devirde Türk gençliği ruh asaletini, seciye kuvvetini ve fikir müvazenesini muhafaza etmekte ve istikbalin çetin şartlarına göre hazırlanmaktadır.

Bu durum karşısında benim için, gençliğin kendi bünyesi bakımından, bir gençlik meselesi yoktur.. Eğer gençliği de yakından ilgilendiren ve onun üzerinde arzu edilmeyen tesirler yaptığı görülen bir içtîmai muhit kıymetleri meselesi var ise o, ayrı bir memleket davasıdır. Ve bu davayı da yine, okul kıymetlerinin cemiyet içinde zaferini sağlayacak olan, gençlik halledecektir.

Sevgili gençler;

Türk inkılâbının temellerini attığı ve bu inkılâp ülküsünün gerçekleştirilmek istediği yeni Türkiyenin yapıcıları arasında okulumuz mezunlarının alacağı vazife ön plânâda gelmektedir. Sizden önceki nesil nasıl kanı ile bu vatani kurtarmış, istiklâlîni sağlamış, ve size serbest ve rahat bir çalışma sahası yaratmış ise, siz de bütün varlığınızı onun yükselmesine hasredeceksiniz.. Çünkü bundan sonraki hedefimiz, Atatürkün gösterdiği şu hedeftir: «Milletimizi ve medeniyetimizi muasır millet kadrosunun ve medeniyet seviyesinin en üstüne çıkarmak.»

Millet sizi yetiştirmek için türlü şefkat ve dikkat ile sinesinde besliyor, ihtiyaçlarınızı yüksek bir cömertlikle temin ediyor, yalnız bir Türk vatandaşı sıfatıyla de bunun karşılığı ne olmak lâzım geldiğini elbet takdir edersiniz.. Çalışmak değil mi?.. Fakat yalnız size bazı haklar ve selâhiyetler sağlayacak bir diploma elde etmek için çalışmak değil, yarının idare âmirlerine, idare şeflerine gerçek lüzumu olan yüksek vasıfları da kazanmak için çalışmak...

İdare şefliği, bir faaliyet koluna ve netice itibariyle bir insan topluluğuna kılavuzluk yaparak onu belirli bir istikamete sevk ve idare etmek demek olduğuna göre, bunda başarı göstermenin ilk şartı gerek iş ve gerek insan üzerinde yüksek bir otorite sahibi olmaktır. Fakat bu otoritenin yalnız kanun ve makam yolundan sağlanmış olması yetmez.. İdare şefinin hakiki otoritesi, kaynağını ancak kendi şahsiyetinin kuvvetinde bulur.

Otorite, üstün tesir ve itibarını, ancak ona yol gösterecek bilgi, onu en yüksek derecesinde kıymetlendirecek seciye, onu âmme hizmetinin emrinde tutacak yurt sevgisi unsurlarını kendisinde topladığı zaman kazanır... Kanun ve makam da ancak böyle bir otorite taşıyan şahsiyetin faaliyeti ile gayesine ulaşırlar.

Okulumuzu başka ilim müesseselerinden ayıran başlıca vasıf, işte onun gayesi bakımından şahsiyete verilen bu ehemmiyettir. Çoğalmasını istediğimiz şahsiyet nevinin esaslı unsurları gençlikte vardır. Çünkü Türk Milleti şahsiyet yetiştirmek bakımından dünyanın en velûd ve kudretli milletlerinden biridir. Harb sonrası hayat şartlarının en çok muhtaç olacağı bu kıymet bakımından da Türk gençlerine ve yarının idare şeflerine hakkiyle güvenilebilir.

Sayın misafirlerimiz;

Huzurunuz ile şereflendirdiğiniz bu yıl dönümü törenleri okulumuz ailesine geçmişine, haline bakarak bir vicdan muhasebesi yapmak ve bu suretle istikbaldeki misyonuna daha iyi hazırlanmak fırsatını veren ve hatıraları tarihçemizi süsleyen kıymetli toplantılar teşkil ediyor, bu günkü toplantıya iştirâk etmekle okulumuza karşı gösterdiğiniz alâka ve sevginin kalplerimizde uyandırdığı şükran duygularını her yıl, daha kuvvetli, daha başarılı olarak huzurunuza çıkmakla ödeyebileceğimizi sanıyoruz.. Çünkü kesin olarak inanıyoruz ki, Türkün, Türk milletinin, hayat şartları ne kadar çetin olursa olsun başaramıyacağı bir şey yoktur..

Yaşasın Büyük Türk Milleti